

24.8.2001

2457/4/99

Ratkaisija: Oikeusasiamies Lauri Lehtimaja

Esittelijä: Oikeusasiamiehensihteeri Jouni Toivola

VASTAUS KANTELUUN RALLIKILPAILUN JÄRJESTÄMISTÄ KOSKEVASSA ASIASSA

1 KANTELU

Arvostelette 14.11.1999 eduskunnan oikeusasiamiehelle osoittamassanne kantelukirjoituksessa Länsi-Suomen lääninhallituksen menettelyä syksyllä 1999 järjestettyä XIV Nokia-rallia varten myönnettyä teiden sulkemislupaa koskevassa asiassa.

Asuinpaikkaanne johtava yksityistie liittyy Kuljunperän paikallistiehen, joka on yksi sulkuluvassa tarkoitetuista tieosuuksista. Asuinpaikkaanne ei ole muuta vaihtoehtoista kulkureittiä. Tiedustelette kantelussanne, olisiko yksityistienne hoitokuntaa pitänyt kuulla sulkemislupaa koskevassa asiassa ja olisiko hoitokunnan kielteinen kannanotto pitänyt ottaa huomioon sulkemisluvan yhteydessä. Sulkemisluvassa on tältä osin ollut kysymys mainitun paikallistien sulkemisesta rallin erikoiskokeen vuoksi 9.10.1999 klo 13.00 - 19.30.

2 SELVITYS

Länsi-Suomen lääninhallituksen poliisiosasto on antanut selvityksensä kantelunne johdosta. Selvitys oheistetaan tiedoksenne.

3 RATKAISU

3.1 Oikeusohjeet

Perustuslain 9 §:n mukaan Suomen kansalaisella ja maassa laillisesti oleskelevalla ulkomaalaisella on vapaus liikkua maassa ja valita asuinpaikkansa (*liikkumisvapaus*). Perustuslain 20 §:n mukaan julkisen vallan on pyrittävä turvaamaan jokaiselle mahdollisuus vaikuttaa elinympäristöään koskevaan päätöksentekoon. Perustuslain 22 §:n mukaan julkisen vallan on turvattava perusoikeuksien toteutuminen. Ennen 1.3.2000 vastaavat perusoikeussäännökset olivat tuolloin voimassa olleen hallitusmuodon 2 luvussa.

Tieliikennelain 54 §:n mukaan tien tilapäisestä sulkemisesta ja liikenteen ohjauksesta tiellä tehtävän työn, urheilukilpailun tai sotilasharjoituksen vuoksi taikka muusta niihin rinnastettavasta syystä säädetään asetuksella.

Tieliikenneasetuksen 51 §:n 1 momentin mukaan nopeuskilpailuja henkilöautoille ja moottoripyörille saa järjestää vain suljetulla tiellä. Tien sulkemiseen tarvitaan lupa, jonka myöntää asema- tai

rakennuskaavan mukaiselle liikenneväylälle kunnanhallitus. Muulle tielle luvan myöntää kihlakunnanvirasto tai kihlakunnan erillinen virasto, jos kilpailureitti on kihlakunnan alueella. Muutoin luvan myöntää se lääninhallitus, jonka alueella ajoreitti pääosin sijaitsee. Lupaviranomaisen on ennen luvan myöntämistä kuultava asianomaista tienpitäjää.

Tieliikenneasetuksen 51 §:n 3 momentin mukaan poliisilla on tienpitäjää kuultuaan oikeus tien tilapäiseen sulkemiseen esimerkiksi urheilukilpailujen, kansanjuhlien, näyttelyiden, puolustusvoimien harjoitusten, paraatien tai näyttösten vuoksi. Kiireellisessä tapauksessa poliisi voi sulkea tien tilapäisesti tienpitäjää kuulematta.

3.2

Arviointi

Kuuleminen

Kantelussa tarkoitetut yksityistiet (Pukkilanniementie ja Santalahdentie) eivät kuuluneet sulkemisluvassa tarkoitettuihin, itse kilpailureittinä muulta liikenteeltä suljettaviin tieosuuksiin. Asuinpaikkaanne johtava ainoa tieyhteys oli kuitenkin sulkemisluvan johdosta tosiasiallisesti katkaistu.

Lupapäätöksen esitelleeltä, lääninhallituksen silloiselta lääninylikomisariolta saadun tiedon mukaan asiassa on sovellettu tieliikenneasetuksen 51 §:n 1 momentin säännöstä siten, että ennen luvan myöntämistä on kuultu vain niitä tienpitäjiä, joiden tien kautta itse kilpailureitti kulkee. Tällöin esimerkiksi sellaisen yksityistien tienpitäjää, joka ei kuulu kilpailureittiin, ei ole kuultu mainitun säännöksen nojalla, vaikka ainoa kulkuyhteys mainitulta tieltä olisikin sulkemisluvan johdosta tosiasiallisesti katkennut. Lääninhallituksen antaman selvityksen mukaan kantelussa tarkoitettujen yksityisteiden sijainti kilpailureittiin nähden ei ollut sulkemislupa-asiaa käsitelleiden virkamiesten tiedossa.

Tämän johdosta totean seuraavan.

Asuinpaikkaan johtavaa liikenneväylää käyttävän liikenteen katkaiseminen tai kulkuoikeuden rajoittaminen merkitsee puuttumista perusoikeutena turvattuun liikkumisvapauteen. Käsitykseni mukaan esimerkiksi tienpidon kannalta välttämättömästä tietyöstä johtuva tien sulkeminen oikeuttaa pidemmälle menevään liikkumisvapauden rajoittamiseen kuin moottoriajoneuvojen nopeuskilpailut. Mielestäni tällaisten kilpailujen vuoksi tapahtuvasta tien sulkemisesta ei saisi aiheutua normaalia elämää mainittavasti haittaavia liikkumisrajoituksia niille henkilöille, jotka asuvat tieosuuden varrella tai joiden ainoa kulkuyhteys asuinpaikkaan sulkemisluvan johdosta tosiasiallisesti katkaistaan (elleivät he ole vapaaehtoisesti suostuneet näihin rajoituksiin).

Näihin seikkoihin on mielestäni kiinnitettävä huomiota myös sovellettaessa tienpitäjien kuulemista koskevaa säännöstä sulkemislupa-asian yhteydessä. Kuulemismenettelyssä saatavilla tiedoilla ja mielipiteillä voi olla merkitystä esimerkiksi lupamääräysten tarpeen ja sisällön kannalta.

Tämän vuoksi tieliikenneasetuksen 51 §:n 1 momentin säännöstä tienpitäjän kuulemisesta tulisi tulkita riittävän laajasti. Mielestäni myös sellaisten kilpailureittiin kuulumattomien teiden tienpitäjiä,

joilta johtava ainoa kulkuyhteys sulkemisluvan johdosta tosiasiallisesti katkaistaan, tulisi kuulla ennen lupa-asian ratkaisemista.

Luonnollisesti lupaviranomaisella tulisi tällöin lupa-asiaa käsitellessään olla tieto niistä kilpailureittiin kuulumattomista tieosuuksista, joiden tienpitäjiä on mainitulla perusteella tarpeen kuulla. Tässä tapauksessa lääninhallitus on ilmoittanut, ettei kantelussa tarkoitettujen yksityisteiden sijainti ollut lupa-asiaa käsitelleiden virkamiesten tiedossa. Tämä edellyttäneen luvan käsittelyssä noudatettavien menettelytapojen kehittämistä siten, että lupaviranomainen vastedes saa tai hankkii tältä osin riittävän selvityksen.

Kantelussanne olette tiedustellut myös sitä, pitäisikö yksityistienne hoitokunnan kielteinen kanta ottaa huomioon sulkemislupa-asiassa. Oikeuskäytännön mukaan (KHO 18.9.1997 taltio 2284) sulkemislupa-asiaa harkittaessa on otettava huomioon muun muassa liikenneturvallisuusnäkökohdat ja luvan perusteella tilapäisesti suljettavan tieosuuden varrella asuvien sekä tien vakituisten käyttäjien oikeudet ja se, miten nuo oikeudet ovat turvattavissa asettamalla lupaan ehtoja. Jos luvan oikeudelliset edellytykset muuten täyttyvät, lupahakemus voidaan hyväksyä ja lupa (asianmukaisin lupamääräyksin) myöntää, vaikka joku tai jotkut kuultavat olisivatkin ilmoittaneet vastustavansa luvan myöntämistä.

Lupapäätöksen sisältö yksityistienne kulkuoikeuksien kannalta

Kantelussa tarkoitettuun sulkemislupapäätökseen sisältyi lupaehto, jonka mukaan suljetuille tieosuuksille oli varattava "*vapaa kulkuoikeus*" mm. "*tieosuuksien varrella asuville ja asioiville kohtuullisen lyhyessä ajassa, ellei kiertotietä voida sulkuajaksi järjestää.*" Mainittua liikennettä oli mahdollista rajoittaa "*kilpailutilanteen niin vaatiessa, ei kuitenkaan puolta tuntia enempää siitä, kun pyyntö kulkutarpeesta järjestäjälle esitettiin.*"

Saadun selvityksen mukaan lupaviranomaisen tarkoituksena on ollut mainitulla lupamääräyksellä turvata asianmukaiset kulkumahdollisuudet myös sellaisten kilpailureittiin sisällyttömien tieosuuksien varrella asuville ja asioiville, joiden ainoa tieyhteys on kulkenut kilpailureittinä suljettavan tien kautta. Kantelun johdosta saadun selvityksen perusteella kilpailun järjestäjät näyttäisivät tosiasiallisesti huolehtineen Pukkilanniementien ja Santalahdentien käyttäjien kulkumahdollisuuksista mainitun lupamääräyksen mukaisesti.

3.3

Johtopäätökset ja toimenpiteet

Käytettävissäni olevan selvityksen perusteella katson, että Länsi-Suomen lääninhallitus ei ole menetellyt edellä mainitussa sulkemislupa-asiassa suorastaan lainvastaisesti.

Saatan kuitenkin Länsi-Suomen lääninhallituksen poliisiosaston tietoon edellä lausumani käsityksen tieliikenneasetuksen 51 §:n tienpitäjän kuulemista koskevan säännöksen tulkinnasta. Tässä tarkoituksessa lähetän jäljennöksen vastauksestani lääninhallituksen poliisiosastolle. Eduskunnan oikeusasiamiehen johtosäännön 10 §:n nojalla esitän, että sisäasiainministeriö selvittäisi sulkemislupa-asioissa noudatettavaa kuulemismenettelyä ja harkitsisi tarpeellisia toimenpiteitä lupamenettelyn kehittämiseksi siten, että kaikilla asianosaisiksi katsottavilla olisi mahdollisuus tulla kuulluiksi ja lausua mielipiteensä ennen luvan myöntämistä.

Tienpitäjien kuulemisen lisäksi olisi siten selvitettävä ainakin suljettavan tieosuuden varrella asuvien sekä tieosuutta ainoana kulkuyhteytenä asunnolleen tarvitsevien yksittäisten henkilöiden mahdollisuudet tulla kuulluiksi. Kysymys on erityisesti hallintomenettelylain 15 §:n asianosaisen kuulemista koskevan säännöksen tulkinnasta sekä liikkumisvapautta, elinympäristöä ja päätöksentekoon vaikuttamista koskevien perusoikeussäännösten huomioon ottamisesta. Liikkumisrajoitusten lisäksi moottoriajoneuvojen nopeuskilpailuista voi tunnetusti aiheutua muutakin haittaa tien varrella asuville.

Pyydän sisäasiainministeriötä ilmoittamaan minulle maaliskuun 2002 loppuun mennessä, mihin toimenpiteisiin edellä esittämäni näkökohdat ovat mahdollisesti antaneet aiheen ja mitä kehitystä asiassa on muutoin mahdollisesti tapahtunut.

Tässä tarkoituksessa lähetän jäljennöksen vastauksestani sisäasiainministeriölle.

Lähetän jäljennöksen vastauksestani tiedoksi myös liikenne- ja viestintäministeriölle.

Kantelukirjoituksenne liitteet palautetaan ohessa.